

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Τι είναι η παραπληροφόρηση και οι ψευδείς ειδήσεις;

1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1.1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Στόχος αυτής της ενότητας είναι να εισαγάγει τον εκπαιδευόμενο στις βασικές έννοιες της παραπληροφόρησης και των ψευδών ειδήσεων με τέτοιο τρόπο ώστε, με την κατανόησή τους και μετά την εκπαίδευση με τις ακόλουθες ενότητες του ηλεκτρονικού βιβλίου MCRE, να είναι σε θέση να αυξήσει τον γραμματισμό στα μέσα επικοινωνίας και την κριτική προβολή.

1.2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας ο μαθητής θα γνωρίζει:

- Βασικές έννοιες της παραπληροφόρησης και των ψευδών ειδήσεων.
- Πόσο σημαντικό είναι να ζεις στην αλήθεια και να λες την αλήθεια.
- Πώς να εντοπίζει ψευδείς ειδήσεις

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

2.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παραπλανητικές ειδήσεις υπήρχαν πάντα, αλλά από την εμφάνιση του Διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφοριών, οι ψευδείς ειδήσεις έχουν πολλαπλασιαστεί σε όλο τον κόσμο. Σε αυτή την ενότητα, θα ανακαλύψετε μερικές βασικές έννοιες που θα σας βοηθήσουν να εμβαθύνετε σε αυτό το είδος παραπλανητικών ειδήσεων.

2.1.1 Έννοια και τύποι ψευδών ειδήσεων

Ψευδείς ειδήσεις είναι πληροφορίες που έχουν παραχθεί σκόπιμα για να παραπλανήσουν ή να ενημερώσουν τους αναγνώστες. Μεταξύ άλλων, χρησιμοποιούνται συχνά για να διαδώσουν παραπληροφόρηση, να διαμορφώσουν την πολιτική ατζέντα ή να επηρεάσουν τις απόψεις των χρηστών.

Σε γενικές γραμμές, τείνουν να είναι επιδραστικές ειδήσεις που μπορούν να κυκλοφορήσουν γρήγορα, είναι δύσκολο να σταματήσουν μόλις αναγνωριστούν και είναι ευάλωτες στην εικονικοποίηση πριν από την αντιπαραβολή τους. Παρόλο που το κοινό έχει ήδη επίγνωση αυτού του είδους των ειδήσεων, εξακολουθεί να εξελίσσεται και να εξαπλώνεται με τη μορφή δεδομένων, εικόνων, ακόμη και βίντεο.

Στην παρακάτω εικόνα, σας παρουσιάζουμε μερικά από τα είδη ψευδών ειδήσεων που υπάρχουν:

Τύποι ψευδών ειδήσεων

Γράφημα 1 - Αναπτύχθηκε από MEUS

Λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ, εκατομμύρια άνθρωποι μοιράστηκαν στο Twitter ότι η Χίλαρι Κλίντον και η διευθύντρια της εκστρατείας της είχαν παιδιά φυλακισμένα ως σκλάβοι του σεξ στο υπόγειο μιας πιτσαρίας της Ουάσινγκτον.

Ένας τύπος οπλισμένος με τουφέκι εισέβαλε στην πιτσαρία για να σώσει τα παιδιά, αλλά δεν υπήρχε ούτε υπόγειο. Έτσι, το 46 % των ανθρώπων που ψήφισαν τον Ντόναλντ Τραμπ πίστευαν ότι η λεγόμενη «πιτσαγκέιτ» ήταν αληθινή.

Έτσι, υπάρχουν πολλά παραδείγματα, που μας δείχνουν ότι οι «ψευδείς ειδήσεις» δεν είναι ένα αστείο, είναι σκόπιμη, και η συντριπτική πλειοψηφία τους έχει ως στόχο να αλλάξει την κοινή γνώμη για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου. Στην επόμενη ενότητα, θα εξετάσουμε μερικά από το πώς διαδίδονται οι ψευδείς ειδήσεις.

Αλλά γιατί δημιουργείται αυτό το είδος περιεχομένου; Το πρώτο σχέδιο παρουσιάζει οκτώ «Ρ», λόγους που βοηθούν να εξηγηθεί:

1. Κακή δημοσιογραφία (Poor journalism)
2. Παρωδία (Parody)
3. Πρόκληση (Provocation)
4. Πάθος (Passion)
5. Κομματισμός (Partisanship)

6. Κέρδος (Profit)
7. Πολιτική δύναμη ή επιρροή (Political power or influence)
8. Προπαγάνδα (Propaganda)

Κάθε ένας από τους τύπους παραπληροφόρησης και παραπλανητικού περιεχομένου περιέχει ένα από τα οκτώ «Ρ» μέσα σε αυτό.

Αλλά οι ψευδές ειδήσεις δεν είναι κάτι της σύγχρονης εποχής μας, αν και λόγω των νέων τεχνολογιών αυτού του είδους τα νέα διαδίδονται πιο γρήγορα, ας ρίξουμε μια ματιά σε κάποια ιστορία!

ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

63 Π.Χ. Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Αύγουστος Οκταβιανός αγνόασε μια καταραμένη για να υποστηρίξει την νίκη του επί του Μάρκου Αντώνιου κατά τη διάρκεια του πολέμου της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας. 	1475 Μια ψεύτικη ιστορία από τον φραγκοκανό ιεροκήρυκα Bernardino da Feltri η έβραυνε τον κόσμο για ένα εξεγερμένο παπά. Δεκάετες άνθρωποι κατηγορήθηκαν ψευδώς κλέφτου, λωστή και βασανιστή, συμβάλλοντας στην εξέλιξη της αυτοπυρπολήσεως καθώς η ιστορία διαδόθηκε. 	16ος & 17ος αιώνας Η ερώτηση της τυπογραφίας οδήγησε στη μαζική διάδοση και πώληση έντυπου υλικού, αντάρτητα από την αρχή του 16ου αιώνα. Τα κοινοτικά μεταμελημένα σε "εξέδρα" έγιναν ο κύριος από της δεκάτης του 1780 και οι σκληρές γνώμες προέβλεπαν παραχρησμό σε διάστημα να χειριστούν την κοινή γνώμη. 	1782 Ο Βενιαμίν Φρανκλιντ επιτόρησε ένα ψεύτικα τσίχλες της επιρροής της Βενετίας για να δημοσιεύσει ομιλίες για την Αμερικανική Επανάσταση. Η επιρροή του ήταν τέτοια που η Αμερική έγινε η πρώτη χώρα να απορρίψει τον βασιλιά. Οι αμερικανοί εφημερίστες και πολιτικές φιλικές "πληροφορίες" κυκλοφόρησαν την εφημερίδα του κοινού αντανά, στους
1915 Η ψήφιση του Γερμανικού εγγράσιου προέβλεπε ήταν μια σημαντική επιτυχία για τον Γερμανικό λαό. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1874 Η επιρροή του New York Herald δημοσίευσε ένα άρθρο στο οποίο ισχυριζόταν ότι πολλά ζώα είχαν απορρίψει από τον ζωολογικό κήπο του Central Park γιγαντιαίες εκτεταμένες δηληλιές, αλλά ο κόσμος αναβόλησε αργότερα ότι η ιστορία ήταν φάρσα. 	1844 Αντικαθολικές επιρροές στη φιλοδοξία δημοσίευσαν ιστορίες που κατηγορούσαν ψευδώς Ιρλανδούς ότι Μπένεαν σχολεία και έλεθαν βίβλους, γεγονός που προκάλεσε βίαιες ταράξεις και επιθέσεις σε καθολικές εκκλησίες. 	1835 Η New York Sun δημοσίευσε αναφορά για ζωική πλάσματα που κατοικούσαν στο ψεύτικη στο πλαίσιο της "Μεγάλης φάρσας" για τη Σελήνη. Η κυκλοφορία της ανέπτυξε από 18.000 καλούσαν την την επιρροή εκείνη την εποχή. Η φάρσα ήταν μια δημοσίευση, πολλές στην όλη, χωρίς να γνωρίζει το κανάλι φάρσα ήταν μια εμπορική δραστηριότητα.
1924-1953 Οι κομμουνιστές ηγέτες βουλόσαν την παραπληροφόρηση ως αποτελεσματική μέθοδο για να διαμορφώσουν αυτή την κοινή γνώμη. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1927 Η Dorothy Cochran Logan, μια βρετανίδα γοτάρη, ισχυρίστηκε ότι κολλήματα τη Μόγγα για 13 ώρες συνεχόμενα. Πανηγυρίστηκε από τις εφημερίδες για το γεγονός ότι η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1933-1945 Ο ναζιστική προπαγάνδα τύλιζε ταμπλό με τις οποίες αναφέρεται στην επιρροή της επιρροής με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1938 Ο Πάπας των Κόπων του Ορμάν Γουλιέλμο μετατόπισε από το παλιό του παλάτι (τον παλαιό του παλάτι) και επέλεξε να μετακομίσει εκείνη την εποχή, πολλοί αρκούντες πιστεύοντας ότι η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή.
2017 Μια ιστορία από ψεύτικες πληροφορίες που αναφέρεται The Boston Tribune ανέφερε ότι η πεδία του Μπαρρά Ουάιτ θα λάμβανε χρήματα από την κυβέρνηση για τη φροντίδα των εργαζομένων. Η ιστορία έγραψε στα μέσα μίας ενημέρωσης αλλά έλασε γρήγορα, καθώς δεν είχε καμία απόδειξη και ήταν εντελώς ψεύτικη. 	2016 Θήμας κατηγορήσαν ψευδώς τη Χόλμς κλόναν ότι βρισκόταν στο κέντρο της ιστορίας. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1991 Μια ψήφιση διαδόθηκε στα αμερικανικά τηλεοπτικά πρακτορεία ότι η σφαγή του Βλαντιμίρ Λένιν θα δημοσιεύονταν για εκατομμύρια δολάρια. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή. 	1983 Το Parisnewspaper δημοσίευσε το άρθρο "Το AIDS μπορεί να εξαλειφθεί στην Ιαία Μπαρμπάρη" αδειάζει που προέβλεπε από περίπου τον ΗΠΑ. Η ψεύτικη ιστορία αναφέρεται από πολλές εφημερίδες σε 50 εφημερίδες. Η δόξα του Α. Γερμανικού Πολέμου (Πολέμος) επιρροές με "παιδικές" επιρροές αγρότησαν ότι ήταν η "παιδική" επιρροή.

Εικόνα 2 — Εικόνα που αναπτύχθηκε από το MEUS με βάση το περιεχόμενο που αναπτύχθηκε από τον www.commonsense.org

Τι έχει να πει η δημοσιογραφία για τις ψευδείς ειδήσεις; Η ιστοσελίδα της UNESCO περιέχει μερικά αποσπάσματα από επαγγελματίες της δημοσιογραφίας, τα οποία μοιραζόμαστε παρακάτω:

«Με αυξανόμενες ενδείξεις παρέμβασης στις δημοκρατικές διαδικασίες σε όλο τον κόσμο, η συζήτηση σχετικά με τον τρόπο αποκάλυψης και εξάλειψης των ψευδών ειδήσεων είναι βέβαιο ότι θα ενταθεί. Αλλά η συζήτηση έχει ήδη μπερδευτεί από μια παρεξήγηση σχετικά με το φαινόμενο, την προέλευσή του και το γιατί αποτελεί απειλή εξ αρχής.

Για να καταδείξει το πρόβλημα, το Δίκτυο Ηθικής Δημοσιογραφίας (Ethical Journalism Network — EJN) έχει αναπτύξει έναν ορισμό για τις ψευδείς ειδήσεις: «Πληροφορίες σκόπιμα κατασκευασμένες και δημοσιευμένες για να εξαπατήσουν και να παραπλανήσουν άλλους να πιστέψουν ψεύδη ή να αμφισβητήσουν επαληθεύσιμα γεγονότα.» Χρησιμοποιώντας αυτόν τον ορισμό, είναι ευκολότερο να διαχωριστεί η προπαγάνδα, τα «εναλλακτικά» γεγονότα και τα κακόβουλα ψέματα από τη δημοσιογραφία.

**Έινταν Γουάιτ, Διευθυντή,
Δίκτυο Δεοντολογίας Δημοσιογραφίας**

«Οι ψευδείς ειδήσεις δηλητηριάζουν την ατμόσφαιρα στην οποία λειτουργούμε όλοι. Επειδή υπάρχουν ψευδείς ειδήσεις, το κοινό είναι πλέον αμφίβολο για όλες τις ειδήσεις. Έχει βλάψει πραγματικά τη σχέση μεταξύ των μελών του κοινού και των μέσων ενημέρωσης.»

**Verashni Pillay, αρχισυντάκτης,
Huffington Post, Νότια Αφρική**

«Υπερβάλλουμε εύκολα την επίδραση των ψευδών ειδήσεων στη δημοσιογραφία. Δεν θέλω να είμαι αναστατωμένος γι' αυτό — είναι μια σοβαρή πρόκληση για την κοινωνία και τη θεσμοθέτηση. Ο σκοπός των ψευδών ειδήσεων δεν είναι να πει μια άλλη αφήγηση, ο κύριος στόχος των ψευδών ειδήσεων είναι να διαλύσει την αξιοπιστία των θεσμών, συμπεριλαμβανομένης της δημοσιογραφίας, αλλά όχι μόνο της δημοσιογραφίας.

**Kari Huhta, Διπλωματικός συντάκτης,
Helsingin Sanomat, Φινλανδία**

«Υπήρχαν πάντα ψευδείς ειδήσεις — από τότε που οι άνθρωποι συνειδητοποίησαν τη δύναμη των μέσων ενημέρωσης να επηρεάζουν την κοινή γνώμη. Ωστόσο, η διαφορά σήμερα είναι ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι πλατφόρμες όπως η Google και το Facebook επιτρέπουν τις ψευδείς ειδήσεις να διαδίδονται ευρέως και πιο γρήγορα από ποτέ, και αυτό είναι το πρόβλημα.

Οι ψευδείς ειδήσεις αλλάζουν τη δημοσιογραφία, καθώς αποτελούν μια πραγματική πρόκληση για τη δημοσιογραφία, επειδή δεν είναι πάντα τόσο εύκολο να διακρίνει κανείς τις ψευδείς ειδήσεις από τις πραγματικές ειδήσεις, αλλά καθιστά επίσης τη δημοσιογραφία πολύ πιο σημαντική. Γιατί αν κάποιος πρόκειται να αποκαλέσει ψευδή νέα, είναι ο δημοσιογράφος — ο υπεύθυνος δημοσιογράφος, δηλαδή. Θα έλεγα ότι βραχυπρόθεσμα, οι ψευδείς ειδήσεις αποτελούν πρόβλημα για τους δημοσιογράφους. Αλλά μακροπρόθεσμα, τις επικυρώνει και τους δίνει μεγαλύτερη σημασία στην κοινωνία.»

**Ivor Gaber, Καθηγητής Δημοσιογραφίας,
Πανεπιστήμιο του Σάσεξ, Ηνωμένο Βασίλειο**

«Οι ψευδείς ειδήσεις ενισχύουν μια παραδοσιακή αποστολή της δημοσιογραφίας, η οποία προσπαθεί να λάμψει φως στο σκοτάδι, για τις κοινωνίες και το ευρύ κοινό. Η αποστολή μας πρέπει να ενισχυθεί σε αυτή τη βασική αξία, προσπαθώντας να φωτίσουμε τη συζήτηση, προσπαθώντας να δείξουμε στο κοινό πού βρίσκονται τα πραγματικά γεγονότα και οι πραγματικές συζητήσεις.»

**Ricardo Gandour, Διευθυντής Δημοσιογραφίας,
CBN, Βραζιλιάνικο Ραδιοφωνικό Δίκτυο, Βραζιλία**

2.1.2 Πώς εξαπλώνεται

Μερικοί από τους τρόπους με τους οποίους διαδίδονται οι ψευδείς ειδήσεις είναι:

ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Το κανάλι μέσω του οποίου διαδίδονται πιο έντονα οι ψευδείς ειδήσεις είναι τα κοινωνικά δίκτυα, καθώς σήμερα ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει και να μοιραστεί πληροφορίες στο Διαδίκτυο: είμαστε όλοι παραγωγοί και καταναλωτές πληροφοριών ταυτόχρονα, πράγμα που σημαίνει ότι ο καθένας μπορεί να διαδώσει μια φάρσα μέσω των κοινωνικών δικτύων και μπορεί εύκολα να γίνει viral, ειδικά αν αναφέρεται σε συναισθήματα.

VIRALITY

Αυτή είναι η ικανότητα για κάποιο περιεχόμενο να κυκλοφορεί γρήγορα στο διαδίκτυο και έχει μια σημαντική ψυχολογική συνιστώσα που συνδέεται με αυτό. Στα κοινωνικά δίκτυα, τα άτομα μοιράζονται περιεχόμενο που προκαλεί συναισθήματα μέσα τους, με το οποίο αισθάνονται θετικά ταυτισμένοι ή προς το οποίο αισθάνονται ένα δυσμενές συναίσθημα.

ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ

Οι αλγόριθμοι Big Data αναλύουν τα δεδομένα των καταναλωτών, προβλέπουν τα εκλογικά αποτελέσματα και είναι εξοικειωμένοι με τις ανθρώπινες προτιμήσεις. Ο πιο γνωστός αλγόριθμος είναι ο PageRank, ο οποίος αναπτύχθηκε από την Google το 1998. Η επιτυχία του οφείλεται στην ανίχνευση του ιστότοπου και στα αποτελέσματα αναζήτησης που παρείχε. Από τότε, ο αλγόριθμος έχει αλλάξει για να ενσωματώσει τις

προτιμήσεις του χρήστη στους υπολογισμούς του (δεν είναι το ίδιο να είσαι ενήλικας ως παιδί ή να ψάχνεις στην Ισπανία όπως στις Ηνωμένες Πολιτείες).

BOTS

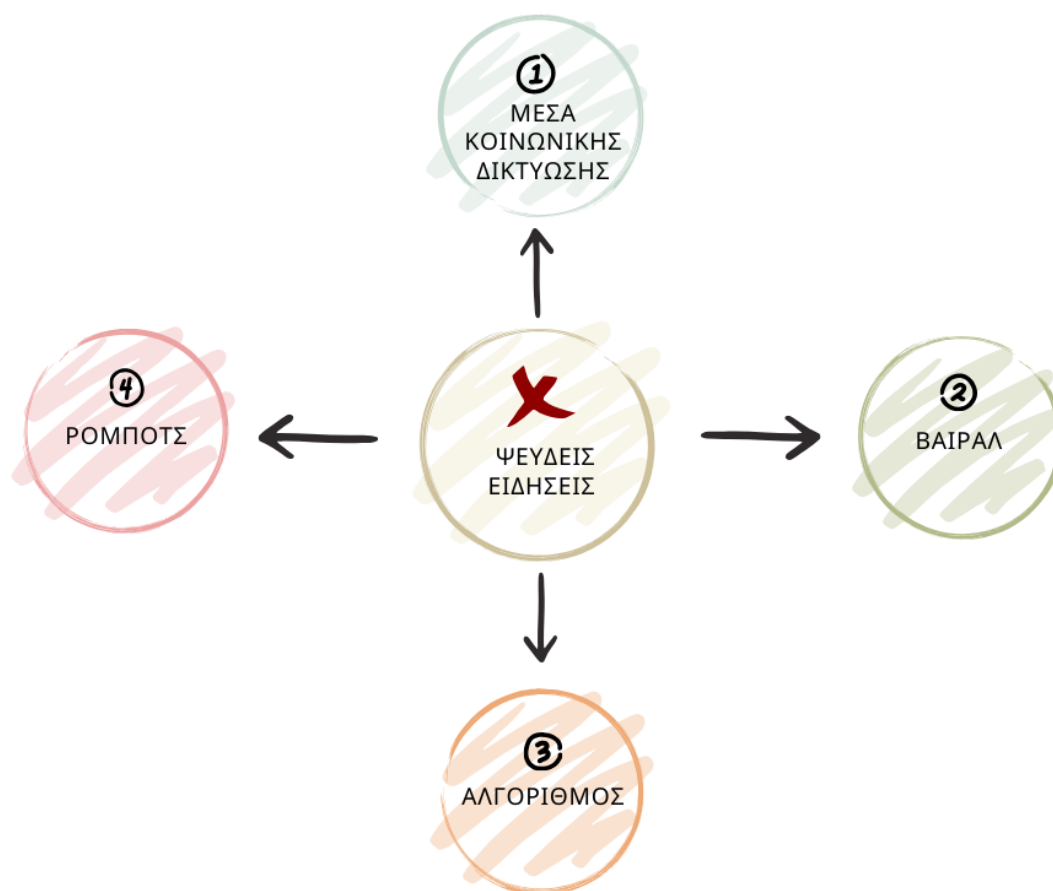
Η εξάπλωση προέρχεται επίσης από οργανισμούς που χρησιμοποιούν botnets και αγροκτήματα troll για να προσπαθήσουν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη. Bots, προγράμματα υπολογιστών που έχουν σχεδιαστεί για να συλλέγουν δεδομένα αυτόματα, να δείχνουν ποιες ιστοσελίδες επισκέπτονται και ποια πράγματα αγοράζονται, καθώς και από ποιον και πόσο συχνά.

Στο πλαίσιο των ψευδών ειδήσεων, bots, ψεύτικα προφίλ που είναι οι κύριοι διαδότες ψευδών πληροφοριών στο Twitter, έχουν ξεσπάσει στη σκηνή. Πιστεύεται ότι το 9-15 % των ενεργών λογαριασμών Twitter είναι bots. Τα κοινωνικά και πολιτικά bots έχουν σχεδιαστεί για να χειραγωγούν τους πληθυσμούς σε έναν τρόπο σκέψης, παραπληροφόρησης και προπαγανδισμού για ορισμένους ανθρώπους ή ζητήματα. Η δύναμη αυτών των bots έχει αποδειχθεί σε προεκλογικές εκστρατείες, όπως οι προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ το 2016 ή το δημοψήφισμα για το Brexit, στη συζήτηση για τα εμβόλια, στη διάδοση ψευδών φημών για τρομοκρατικές επιθέσεις, στη χειραγώγηση των χρηματοπιστωτικών αγορών και πρόσφατα στην κρίση του κορονοϊού. Συντονισμένοι, μπορούν να κάνουν πολύ θόρυβο και να υποβιβάσουν άλλες ειδήσεις στο παρασκήνιο.

Σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων Gartner, μέχρι το 2021 περισσότερες από τις μισές εταιρείες θα δαπανούν περισσότερα χρήματα κάθε χρόνο για τη δημιουργία bots και chatbots από ό, τι για την ανάπτυξη παραδοσιακών εφαρμογών για κινητά.

Η ταχύτητα με την οποία εξαπλώνονται, και η εμβέλεια που έχουν, φτάνουν όλο και περισσότερο, γρηγορότερα και σε περισσότερους ανθρώπους από την πραγματική πληροφορία. Μια μελέτη που δημοσιεύθηκε στο [περιοδικό Science](#) διαπίστωσε ότι οι ψευδείς πληροφορίες διαδίδονται «σημαντικά μακρύτερα, ταχύτερα, βαθύτερα και ευρύτερα» από τις αληθινές πληροφορίες «σε όλες τις κατηγορίες πληροφοριών και τα αποτελέσματα ήταν πιο έντονα για τις ψευδείς πολιτικές ειδήσεις»¹.

¹ Journal Science, «Η διάδοση των αληθινών και ψευδών ειδήσεων στο διαδίκτυο»

Εικόνα 3 — Εικόνα που αναπτύχθηκε από το MEUS

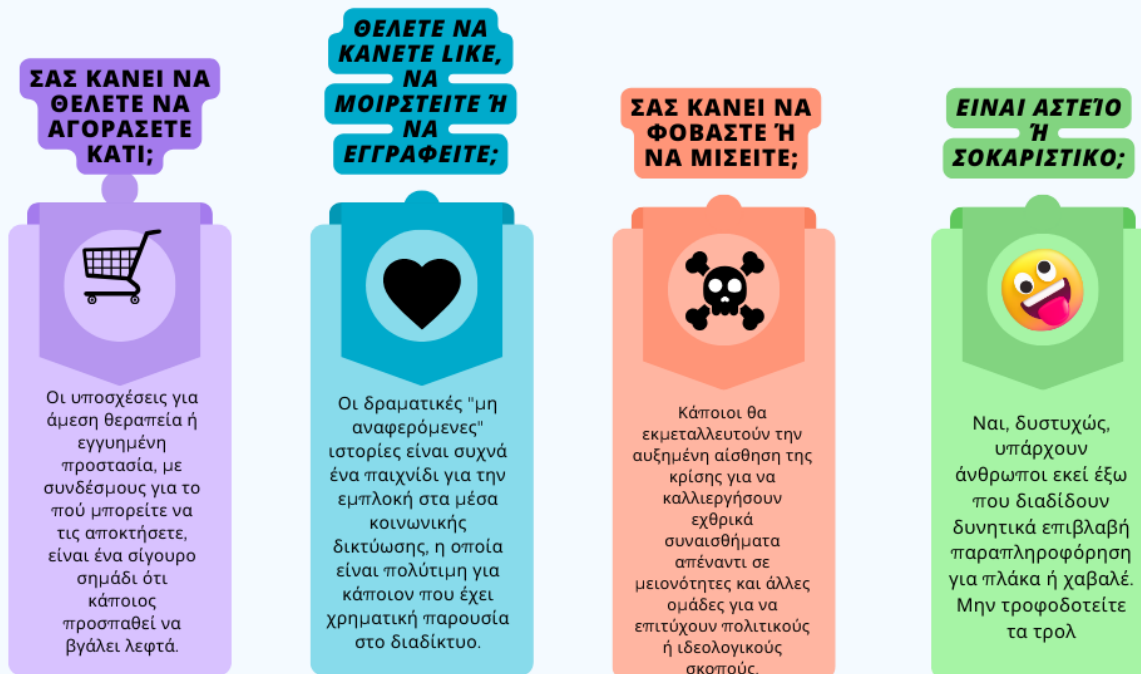
2.1.3 Γιατί πιστεύεται

Ένας βασικός παράγοντας που μας κάνει να πιστεύουμε στις ψευδείς ειδήσεις είναι τα συναισθήματα που μας προκαλούν. Οι ψευδείς ειδήσεις παίζουν με τα συναισθήματά μας, επιδιώκοντας να δημιουργήσουμε μια συναισθηματική και παρορμητική απάντηση που υπερσχύει της κριτικής μας κρίσης.

Μια γραφική απεικόνιση δεδομένων και πληροφοριών του Eoghan Sweeney συνοψίζει πολύ καλά τα συναισθήματα που δημιουργεί ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο σε εμάς, έχουμε χρησιμοποιήσει το infographic του ως βάση για την ανάπτυξη του infographic μας, το οποίο αντανακλά το ίδιο περιεχόμενο με αυτό που παρουσίασε ο Eoghan Sweeney:

ΠΩΣ ΑΙΣΘΑΝΕΣΤΕ;

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΑΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΑΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΑΣ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΝΑ ΕΝΤΟΠΙΣΕΤΕ ΚΙΝΗΤΡΑ

Εικόνα 4 — Εικόνα που αναπτύχθηκε από το περιεχόμενο του MEUS του Eoghan Sweeney

Γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν στις ψευδείς ειδήσεις; Ορισμένοι παράγοντες είναι:

1. **Σφάλμα καταλογισμού:** αυτό συμβαίνει όταν κάτι χτυπάει ένα κουδούνι, αλλά δεν θυμόμαστε πού το έχουμε δει. Αρκεί να δούμε έναν ψευδή τίτλο, για παράδειγμα, «οι μετανάστες παίρνουν δωρεάν διαμερίσματα στην Ισπανία», ώστε οι άνθρωποι να γίνουν πιο ευαίσθητοι στις ψευδείς ειδήσεις για τη μετανάστευση στο μέλλον.

Επιπλέον, όταν ένα ψέμα επαναλαμβάνεται, μας δίνει μια ψευδή αίσθηση συναίνεσης, ότι όλοι σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε συλλογικές ψευδείς πεποιθήσεις, κάτι που ονομάζεται φαινόμενο Μαντέλα, καθώς ορισμένοι πιστεύουν ότι ο πρόεδρος της Νότιας Αφρικής πέθανε στη φυλακή τη δεκαετία του 1980. Στην πραγματικότητα, πέθανε στο σπίτι του το 2013. Ή, για παράδειγμα, ο διάσημος άνθρωπος της πλαστικής σακούλας δεν χτυπήθηκε από το τανκ στην πλατεία Τιενανμέν, αν και πολλοί πιστεύουν ότι ήταν.

2. **Προκατάληψη επιβεβαίωσης:** αυτή είναι η φυσική τάση του εγκεφάλου να πιστεύει ότι αυτό που ταιριάζει με τα γούστα ή τις απόψεις μας είναι πραγματικό, ακόμα και αν είναι ψευδές. Επιπλέον, όταν ένα νέο στοιχείο προκαλεί συναισθήματα, είναι ευκολότερο να το πιστέψει κανείς.

3. Κοινωνική ενίσχυση ή δυσφήμιση όσων σκέφτονται διαφορετικά. Οι πεποιθήσεις που συνδέονται με ισχυρά συναισθήματα αναζητούν κοινωνική ενίσχυση, για να υποστηρίξουν εκείνους που σκέφτονται το ίδιο με εμάς και για να απορρίψουν ή να δυσφημίσουν εκείνους που σκέφτονται το αντίθετο (ακόμα και όταν παρέχουν δεδομένα και αποδεικτικά στοιχεία). Είναι εύκολο για αυτή την προκατάληψη να εμφανιστεί σε καταστάσεις στις οποίες ένα θέμα προκαλεί έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις — πολιτικά θέματα — και για τις οποίες αιτιολογούμε περισσότερο σύμφωνα με την πηγή ή ποιος μοιράζεται τις πληροφορίες. Οι φάρσες αναδύονται κάτω από την ψευδαίσθηση ότι τις μοιράζονται πολλοί, όταν στην πραγματικότητα διαδίδονται από τα bots.

Στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, έχουν αναπτύξει τεχνητή νοημοσύνη που εντόπισε «ψευδείς ειδήσεις» το 76 % των περιπτώσεων, ενώ οι άνθρωποι το πήραν μόνο το 50 % του χρόνου.

Τι μπορούμε να κάνουμε; Αναπτύξτε την κριτική μας σκέψη! Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο γεννήθηκε το έργο MCRE, το οποίο θα σας βοηθήσει να αναπτύξετε τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για τον εντοπισμό ψευδών ειδήσεων και να αναλύσετε ποια είναι η πηγή, σε ποιο κανάλι διανέμονται κ.λπ. πριν πατήσετε το κουμπί προς τα εμπρός.

2.2. ΈΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΙΣ ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σε αυτή την ενότητα, παρουσιάζουμε ένα γλωσσάριο εννοιών που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση. Όσο περισσότερα γνωρίζετε για αυτές τις έννοιες, τόσο πιο εύκολο θα είναι να εντοπίσετε ψευδείς ειδήσεις.

2.2.1 Παραπληροφόρηση

Οι ψευδείς πληροφορίες διαδίδονται σκόπιμα για να παραπλανηθούν.

Επειδή δεν υπάρχει καθολική συμφωνία σχετικά με τον ορισμό της, η παραπληροφόρηση είναι σήμερα προτιμότερη από τις ψευδείς ειδήσεις. Αυτό συνιστάται στην έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο [«Μια διεπιστημονική προσέγγιση της παραπληροφόρησης»](#), η οποία απορρίπτει τη χρήση του όρου «ψευδείς ειδήσεις». Για να τερματιστεί η ανακρίβεια του όρου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ) επινόησε την έννοια της «διαταραχής της πληροφορίας», όρος που περιλαμβάνει:

- «Παραπληροφόρηση», δηλαδή ψευδείς πληροφορίες που ανταλλάσσονται σε δίκτυα αλλά χωρίς πρόθεση πρόκλησης βλάβης.
- Η «παραπληροφόρηση» ή ψευδείς πληροφορίες, μοιράζεται με σκοπό να προκαλέσει βλάβη.
- «Κακοπληροφορίες», όπου ανταλλάσσονται αληθείς πληροφορίες για να προκαλέσουν βλάβη, όπως η αποκάλυψη ιδιωτικών πληροφοριών στη δημόσια σφαίρα.

2.2.2 PostRuth

Η Οξφόρδη το ορίζει ως το φαινόμενο που συμβαίνει όταν «αντικειμενικά γεγονότα έχουν λιγότερη επιρροή στον ορισμό της κοινής γνώμης από εκείνους που απευθύνονται σε συναισθήματα και προσωπικές πεποιθήσεις», και έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας του προέδρου Τραμπ, καθώς και με την εκστρατεία του Brexit στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η μετα-αλήθεια

ψηφίστηκε για το έτος 2016 από το αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης, με τη χρήση του να έχει αυξηθεί κατά 2000 %.

2.2.3 Infodemic

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) χρησιμοποιεί τη λέξη infodemic για να αναφερθεί στην υπερβολική αφθονία ψευδών πληροφοριών και στην ταχεία εξάπλωσή τους, γεγονός που καθιστά δύσκολο να βρεθούν αξιόπιστοι και αξιόπιστοι πόροι.

2.2.4 Hoaxes

Αν και οι φάρσες δεν είναι νέα φαινόμενα, η σύγχρονη τεχνολογία έχει δώσει αυτά τα ψέματα μια ικανότητα διάδοσης και μια ιογενή επιρροή που ήταν πριν αδιανόητη, ακόμη και με αντίκτυπο στον τρόπο διεξαγωγής των εκλογών από τις δημοκρατικές χώρες. Επειδή διευκολύνει την παραγωγή και τη διανομή ψευδών πληροφοριών, το Διαδίκτυο έχει συμβάλει στη διάδοση των ψευδών ειδήσεων.

2.2.5 Deepfakes

Σύμφωνα με τον Andrés Visus, καθηγητή Προπτυχιακής, Μεταπτυχιακής και Εκτελεστικής Εκπαίδευσης στο ESIC, «ένα βαθύ ψεύτικο είναι ένα βίντεο που εμφανίζει συνθετικές εικόνες, συνήθως του πύργου ενός ατόμου, που φαίνεται να είναι πραγματικές και δημιουργήθηκαν χρησιμοποιώντας τεχνητή νοημοσύνη. Στην περίπτωση αυτή, αναφέρεται σε τεχνικές μηχανικής μάθησης που ονομάζονται βαθιά μάθηση, οι οποίες χρησιμοποιούν αλγοριθμικές τεχνικές νευρωνικού δικτύου.²

2.2.6 Απάτες

Σε μια ηλεκτρονική απάτη, οι εγκληματίες χρησιμοποιούν διαδικτυακές πλατφόρμες για να εξαναγκάσουν ένα θύμα να αποκαλύψει προσωπικές πληροφορίες, όπως συνδέσεις τραπεζικών λογαριασμών ή διαπιστευτήρια σύνδεσης λογαριασμού. Απάτες μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε online υπηρεσία.

Μερικά παραδείγματα είναι τα εξής:

- **Phishing emails ή μηνύματα** που αποστέλλονται σε μια προσωπική συσκευή που απαιτούν χρήματα ή ζητούν προσωπικές πληροφορίες. Αυτό μπορεί περιστασιακά να φαίνεται ότι προέρχεται από έγκριτους οργανισμούς ή εταιρείες.
- **Προώθηση προϊόντων ή παραπλανητικές διαφημίσεις**, όπου σας ενθαρρύνουν να αγοράσετε προϊόντα που προσφέρουν πράγματα που δεν μπορούν πραγματικά να προσφέρουν.
- **Διαγωνισμοί ή κουίζ** που σας κάνουν να πιστεύετε ότι θα υπάρξει ένα βραβείο αν συμμετέχετε.
- **Catfishing** όπου κάποιος θα προσποιηθούν ότι είναι κάποιος άλλος για να τους ξεγελάσουν να κάνουν κάτι.
- **Κλοπή ταυτότητας** όπου οι άνθρωποι εξαπατούνται στην ανταλλαγή προσωπικών πληροφοριών για να τους βοηθήσουν να χακάρουν άλλους λογαριασμούς.

² <https://www.esic.edu/rethink/tecnologia/deep-fakes-que-es-como-se-crean-primeros-y-futuros>

2.2.7 Διαδικτυακές προκλήσεις

Μια online πρόκληση είναι μια εργασία που συνήθως περιλαμβάνει τη δημοσίευση μιας εικόνας ή βίντεο της απόδοσής σας. Μπορούν να εμφανιστούν σε όλες σχεδόν τις διαδικτυακές πλατφόρμες, αλλά το YouTube και το TikTok είναι εκεί που συμβαίνουν πιο συχνά.

Οι νέοι μπορούν να απολαύσουν τη συμμετοχή τους σε διάφορες διαδικτυακές προκλήσεις. Για παράδειγμα, διαγωνισμοί που περιλαμβάνουν χορό ή που υποστηρίζουν φιλανθρωπικούς σκοπούς. Ωστόσο, όταν περιλαμβάνουν ριψοκίνδυνα ακροβατικά ή δραστηριότητες που θα μπορούσαν να βλάψουν ένα νεαρό άτομο ή άλλους σωματικά ή ψυχολογικά, οι διαδικτυακές προκλήσεις μπορεί να γίνουν επικίνδυνες. Οι δημιουργοί βίντεο μπορούν εύκολα να τροποποιήσουν το έργο τους για να το κάνουν να φαίνεται σαν να πήραν ένα ρίσκο ή να έκαναν κάτι επιβλαβές, ενώ στην πραγματικότητα δεν το έκαναν.

2.3. ΠΩΣ ΝΑ ΕΝΤΟΠΙΣΕΤΕ ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τώρα που γνωρίζετε τα βασικά, σε αυτό το τελευταίο τμήμα της ενότητας, θα συζητήσουμε τη σημασία της αλήθειας και θα σας δώσουμε τα εργαλεία που χρειάζεστε για να εντοπίσετε ψευδείς ειδήσεις.

2.3.1 Η σημασία της αλήθειας

Το ψέμα και η αδιαφορία να πούμε όλη την αλήθεια έχουν γίνει μέρος της κουλτούρας μας, η οποία έχει τεράστιες συνέπειες επειδή έχουμε συνηθίσει να δεχόμαστε πληροφορίες όπως αυτή έρχεται χωρίς να ενοχλούμαστε να αναζητούμε πάντα την αλήθεια. Ακούμε πληροφορίες που αργότερα διαψεύδονται, αλλά αυτό δεν έχει επιπτώσεις για το άτομο που δεν έχει πει την αλήθεια, ούτε συνήθως διορθώνεται.

Η αλήθεια, επειδή δίνει νόημα στο σεβασμό για τους άλλους, είναι μια ηθική αξία, ένας από τους θεμελιώδεις πυλώνες που στηρίζουν την ηθική συνείδηση μιας κοινότητας, και περιλαμβάνει όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης ζωής.

Το να λέμε την αλήθεια μας βοηθά να συμπάσχουμε και να χτίζουμε ισχυρές και διαρκείς σχέσεις. Μας κάνει πιο ανθρώπινους και πιο κοντά και μας επιτρέπει να συνδεόμαστε όλο και καλύτερα με τους ανθρώπους που αγαπάμε.

Αυτό συμβαίνει και σε προσωπικό επίπεδο. Έχουμε εκπαιδευτεί να είμαστε πολιτικά σωστοί και όταν αντιμετωπίζουμε την ευκαιρία, για να είμαστε ειλικρινείς και να αντιμετωπίσουμε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, τρέχουμε να ταΐσουμε το ψέμα ξανά και ξανά. Όχι μόνο σε προσωπικό επίπεδο, αλλά κυρίως στο χώρο εργασίας. Ξεφεύγουμε από συγκρούσεις και χάνουμε ευκαιρίες για να πούμε την αλήθεια. Όταν, εκφράζοντας αξιολογικές κρίσεις, ευγενικά, μπορούμε να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον να οικοδομήσει μακροχρόνιες σχέσεις.

Οι συνέπειες του να μην είσαι ειλικρινής κάνουν τα προβλήματα να μεγαλώνουν απείρως, επειδή δεν τολμήσαμε να πούμε την αλήθεια. Αν όλοι προσπαθούσαμε να ζήσουμε στην αλήθεια και να αναζητήσουμε την αλήθεια, θα προέκυπταν λιγότερα ψευδή νέα, ή τουλάχιστον θα είχαμε το πνεύμα να πολεμήσουμε ενάντια στα ψέματα, να αναζητήσουμε συνεχώς την αλήθεια.

Τι σχέση έχει η αλήθεια με τη δημοσιογραφία;

Οι περισσότεροι κώδικες δεοντολογίας θεωρούν τον σεβασμό της αλήθειας ως την πρώτη ηθική αρχή που πρέπει να εμπνέει τη συμπεριφορά όλων των επαγγελματιών της πληροφορίας. Ωστόσο, η καθημερινή πρακτική της δημοσιογραφίας πολύ συχνά αποκλίνει από αυτό το ηθικό κριτήριο. Ο δημοσιογράφος, ως άτομο, πιέζεται από κάθε είδους πιέσεις: ο επιχειρηματίας ή ο εκδότης θέτει τις γραμμές των πληροφοριών και τα πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα στα οποία ανήκει το μέντιό του προωθούν τη συμπεριφορά κακής ηθικής ποιότητας.

Σε πολλές περιπτώσεις, η αλήθεια δεν είναι ο θεμελιώδης στόχος της δημοσιογραφικής πληροφόρησης. Μερικές φορές επιτυγχάνεται παραλείποντας βασικές πληροφορίες για ένα γεγονός, διαστρεβλώνοντας το ενημερωτικό υλικό, για να μην αναφέρουμε τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο στόχος είναι η κατήχηση, η χειραγώγηση και, εν ολίγοις, η εξαπάτηση παρά η μετάδοση της πολυπλοκότητας των γεγονότων με τη μέγιστη αυστηρότητα.

Για τους δημοσιογράφους, η λέξη αλήθεια σημαίνει πίστη στα γεγονότα που αναφέρουν. Γι' αυτό οι αλήθειες τους είναι προσωρινές, δηλαδή προτελευταίες λέξεις, επειδή τα γεγονότα εξελίσσονται και θα υπάρχει πάντα κάτι να προσθέσουμε σε αυτά. Ως εκ τούτου, ο δημοσιογράφος είναι πάντα έτοιμος να διορθώσει, να προσθέσει ή να διευκρινίσει τις πληροφορίες του σχετικά με τα γεγονότα, αλλά αυτό δεν συμβαίνει πάντα.

Αν εκπαιδεύαμε τους πολίτες και τους βοηθούσαμε να είναι «αληθινοί» αν είχαμε μια κοινωνία που απαιτεί και εκτιμά την αλήθεια, οι δημοσιογράφοι, οι εταιρείες και όλοι όσοι χρησιμοποιούν ψευδείς ειδήσεις για να πετύχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα θα άλλαζαν γνώμη και τουλάχιστον θα εξέταζαν αν αξίζει να ζουν σε μια κοινωνία ψεύδους.

Τολμήστε να είστε ειλικρινείς!

Αν έχετε ήδη καταλάβει γιατί η αξία της ειλικρίνειας είναι σημαντική, μπορεί να ενδιαφέρεστε να μάθετε πώς να είστε ένα ειλικρινές άτομο. Θα πρέπει να ξέρετε ότι θα πάρει χρόνο. Δεν γίνεστε ειλικρινής άνθρωπος εν μία νυκτί, επειδή δεν αρκεί να μειώσετε τον αριθμό των ψεμάτων ή να εκφράσετε ειλικρινά αυτό που σκέφτεστε.

Μπορείτε να αρχίσετε να είστε ειλικρινείς με μικρά βήματα, τα οποία θα σας καθοδηγήσουν να ενσωματώσετε σταδιακά τα χαρακτηριστικά ενός ειλικρινούς και ειλικρινούς ατόμου. Για να ξεκινήσετε, συνιστούμε να ακολουθήσετε τις παρακάτω συμβουλές:

Πώς να είστε ένα ειλικρινές άτομο

Τολμήστε να είστε ειλικρινοί!

* Αναγνώρισε την ανεντιμότητά σου

Αν θέλετε να βελτιωθείτε, πρέπει πρώτα να αναγνωρίσετε το πρόβλημα, οπότε εκφράζετε τις φορές που υπήρξατε ανέντιμοι με κάποιον στο παρελθόν και παραδεχτείτε ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, συμπεριφερθήκατε ανέντιμα.

Μπες στη θέση των άλλων

Φανταστείτε να βρίσκεστε στη θέση ανθρώπων με τους οποίους ήσασταν ευχυνά ανειλικρινοί, πώς θα νιώθατε όταν σας εξαπατούσαν;

↪ Αντιμετώπισε τους φόβους σου

Αν μερικές φορές ήσασταν ανέντιμοι με τους άλλους, ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι φοβόσασταν να εκτεθείτε στην αρνητική κρίση τους.

© Να είσαι ειλικρινής στα μικρά πράγματα

Για να ευηθιάσετε να είστε ειλικρινοί, ξεκινήστε με τα μικρά πράγματα.

Χρησιμοποίησε τις σωστές λέξεις

Υπάρχουν τρόποι και μέσα για να εκφράσετε μια ειλικρινή έκκληση. Όλα εξαρτώνται από τις λέξεις που χρησιμοποιούμε. Προσπαθήστε να είστε δίκαιοι!

Γράφημα 5 — Αναπτύχθηκε από το MEUS

2.3.2 Μάθετε να διαψεύδετε ψευδείς ειδήσεις

Πρέπει να αναπτύξουμε την πρακτική του υγιούς σκεπτικισμού για την αντιμετώπιση αυτών των απατεώνων και ψευδών πληροφοριών. Για να επαληθεύσετε τις πληροφορίες, λάβετε υπόψη τα ακόλουθα:

1. **Επαληθεύστε την αξιοπιστία του συγγραφέα και της πηγής.** Επιβεβαιώστε την υπογραφή της είδησης. Ακόμα καλύτερα, εάν παρέχονται πληροφορίες όπως μια διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, λογαριασμός Twitter ή προφίλ σε έναν ιστότοπο ή ένα κοινωνικό δίκτυο, εκτός από το πλήρες όνομα, επειδή αυτό θα δείξει ότι υπάρχει ένα άτομο πίσω από τις πληροφορίες που είναι σε θέση να αναλάβει την ευθύνη για αυτό.
2. **Μην σταματάτε στο πρωτοσέλιδο.** Καλό θα ήταν να διαβάσετε όλη την ιστορία. Οι ανησυχητικοί τίτλοι αναζητούν τα κλικ μας, είναι απαραίτητο να διαβάσετε ολόκληρο το περιεχόμενο εκείνων των ειδήσεων που είναι πολύ εντυπωσιακά για εσάς.
3. **Να είστε προσεκτικοί με την απλοϊκή, υπερβολική γλώσσα** ή γλώσσα που επικεντρώνεται περισσότερο στη συναισθηματική παρά στη μετάδοση αξιόπιστων πληροφοριών.
4. **Το ειδησεογραφικό υλικό έχει δεδομένα, γραφήματα και δηλώσεις;** Βεβαιωθείτε ότι τα δεδομένα πρέπει να έχουν συνδέσμους προς τις πηγές που συμβουλευόμαστε και ότι οι δηλώσεις πρέπει να προέρχονται από πρόσωπο που μπορεί να ταυτοποιηθεί.
5. **Αγνοήστε τις αλυσίδες WhatsApp** και πάνω απ' όλα μην τις συνεχίσετε! Στο ίδιο πνεύμα, μην λαμβάνετε υπόψη ήχους ή βίντεο των οποίων την προέλευση δεν γνωρίζουμε. Βρείτε το αρχικό περιεχόμενο για να μάθετε πού και πότε δημιουργήθηκε και από ποιον. Θα πρέπει να αναρωτηθούμε πώς έφτασε αυτή η είδηση: οι φίλοι και η οικογένειά μας μπορούν επίσης να κάνουν το λάθος να μην ελέγξουν αμφίβολο περιεχόμενο και να το προωθήσουν στον κοντινότερο κύκλο τους.
6. Είναι τόσο σοκαριστική η είδηση που δεν μπορείς να την πιστέψεις; Ή είναι τόσο συγκλονιστικό που το πιστεύεις; **Αναλύστε τη συναισθηματική σας αντίδραση.** Και οι δύο αντιδράσεις είναι προειδοποιητικά σημάδια. Πολλές ψευδείς ειδήσεις παίζουν με τις προϋπάρχουσες πεποιθήσεις μας.
7. **Αναζητήστε το και διασταυρώστε** το με άλλες αξιόπιστες πηγές πληροφοριών εάν έχετε οποιεσδήποτε αμφιβολίες σχετικά με μια πληροφορία. Συγκρίνετε τα αποτελέσματα.
8. Εξετάστε την **ιδεολογική προκατάληψη του υπερβολικά πολιτικοποιημένου περιεχομένου.** Σε καταστάσεις ακραίας αβεβαιότητας, όπως αυτή στην οποία ζούμε, η παραπληροφόρηση παρουσιάζει ενδιαφέρον για πολιτικό όφελος ή οικονομικό όφελος.
9. **Προσοχή στις ψευδο-θεραπείες.** Η επιστήμη μπορεί να αποδειχθεί με γεγονότα και η δημοσίευσή της υπόκειται σε ένα σύστημα ελέγχου, ενώ η ψευδοεπιστήμη βασίζεται σε αναπόδεικτες υποθέσεις και θεωρίες.
10. Ελέγξτε **την αλήθεια των ύποπτων εικόνων** και βίντεο που λαμβάνετε χρησιμοποιώντας την αντίστροφη αναζήτηση εικόνων της Google. Βρείτε ένα σεμινάριο στο Κεφάλαιο 3 Περαιτέρω ανάγνωση και επίσης ακολουθώντας αυτόν τον [σύνδεσμο](#).

2.3.3 Τι κάνει η Ευρώπη όσον αφορά τις ψευδείς ειδήσεις;

Το «Σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης» εκπονήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2019.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε μεταξύ Ιουνίου και Οκτωβρίου 2018 να καταρτιστεί σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των ζητημάτων στον domain αυτό, ιδίως υπό το πρίσμα των επικείμενων ευρωπαϊκών εκλογών. Ο τρόπος καταπολέμησης της παραπληροφόρησης αποτελεί βασικό θέμα, τόσο εντός της ΕΕ όσο και στις γύρω χώρες.

Το σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης έχει ως στόχο:

- Βελτίωση της ανίχνευσης, της ανάλυσης και της έκθεσης της παραπληροφόρησης.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και της κοινής αντιμετώπισης της παραπληροφόρησης.
- Κινητοποίηση του ιδιωτικού domain για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης και βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας.

Στο παρόν σχέδιο δράσης, η παραπληροφόρηση ορίζεται ως επαληθεύσιμα ψευδής ή παραπλανητική πληροφορία που δημιουργείται, παρουσιάζεται και διαδίδεται για οικονομικό όφελος ή για εσκεμμένη εξαπάτηση του κοινού και μπορεί να προκαλέσει δημόσια ζημία.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την ανάπτυξη αυτού του σχεδίου δράσης, το 83 % των Ευρωπαίων πιστεύει ότι οι ψευδείς ειδήσεις αποτελούν απειλή για τη δημοκρατία και το 73 % των χρηστών του διαδικτύου ανησυχούν για την παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο κατά την προεκλογική περίοδο.

Εκτός από το ευρωπαϊκό σχέδιο παραπληροφόρησης, έχουν αναληφθεί πολλές δράσεις στην Ευρώπη για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Ακολουθεί μια χρονολογική σειρά των δράσεων που έχουν πραγματοποιηθεί από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες κοινοποιούνται στον [δικτυακό τόπο της Επιτροπής](#).

Χρονολογία των δράσεων της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης

Από το 2015 και μετά, η ΕΕ και τα κράτη μέλη ενίσχυσαν την προσέγγισή τους κατά της παραπληροφόρησης.

Μάρτιος 2015

Έναρξη λειτουργίας της ειδικής ομάδας East StratCom στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης

Απρίλιος 2016

Κοινό πλαίσιο για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών

Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη βελτίωση της κοινής αντιμετώπισης των προκλήσεων που θέτουν οι υβριδικές απειλές για τα κράτη μέλη, τους πολίτες και τη συλλογική ασφάλεια της Ευρώπης.

- **Μάρτιος 2018**

Έκθεση της ανεξάρτητης ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τις ψευδείς ειδήσεις και την παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο, η οποία συνιστά την αντιμετώπιση πειστικών προβλημάτων και πιο μακροπρόθεσμων απαντήσεων για την αύξηση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας στην παραπληροφόρηση

- **Απρίλιος 2018**

Ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο, μεταξύ άλλων, με την οποία ανακοινώνεται ο κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση

- **Σεπτέμβριος 2018**

Ανακοίνωση σχετικά με τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών

- **Οκτώβριος 2018**

Κώδικας πρακτικής για την παραπληροφόρηση

Ένα καινοτόμο εργαλείο αυτορρύθμισης για τη διασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας των επιγραμμικών πλατφορμών, καθώς και ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση και τη βελτίωση των πολιτικών των επιγραμμικών πλατφορμών για την παραπληροφόρηση.

- **Δεκέμβριος 2018**

Σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης

Καθορίζει το πλαίσιο των δράσεων της ΕΕ με τη βελτίωση των ικανοτήτων ανίχνευσης και ανάλυσης, την αύξηση της ευαισθητοποίησης, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, την αύξηση των συντονισμένων απαντήσεων και την κινητοποίηση των επιγραμμικών πλατφορμών και του domain της διαφήμισης.

- **Μάρτιος 2019**

Έναρξη του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης κατά της παραπληροφόρησης.

- **Ιούνιος 2020**

- **Επικοινωνία: Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης για τη νόσο COVID-19 και έναρξη του προγράμματος παρακολούθησης της παραπληροφόρησης για τη νόσο COVID-19**
Μέτρο διαφάνειας για τη διασφάλιση της λογοδοσίας προς το κοινό όσον αφορά τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι υπογράφοντες τον κώδικα για τον περιορισμό της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο που σχετίζεται με τη νόσο COVID-19.
- **Έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων**
Δημιουργεί και υποστηρίζει μια διεπιστημονική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων ελεγκτών γεγονότων, ακαδημαϊκών ερευνητών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.

- **Εκθεση σχετικά με τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**
- **Δεκέμβριος 2020**
 - **Πρόταση πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες**
Καθορίζει σαφέστερες ευθύνες και λογοδοσία για τις επιγραμμικές πλατφόρμες προσαρμοσμένες στον αντίστοιχο ρόλο, το μέγεθος και τον αντίκτυπό τους στο επιγραμμικό οικοσύστημα.
 - **Σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή δημοκρατία**
Περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της υφιστάμενης εργαλειοθήκης της ΕΕ για την αντιμετώπιση ξένων παρεμβάσεων, όπως η επιβολή προστίμων και η καθοδήγηση για την ενίσχυση του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση.
- **Μάιος 2021**
 - **Κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση του κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση**
Οι απόψεις της Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πλατφόρμες θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τα κενά και τις ελλείψεις του κώδικα και να δημιουργήσουν ένα πιο διαφανές, ασφαλές και αξιόπιστο επιγραμμικό περιβάλλον.
 - **Έναρξη λειτουργίας των εθνικών κόμβων του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Μέσων**
Αύξηση της ικανότητας ανίχνευσης, ανάλυσης και αποκάλυψης εκστρατειών παραπληροφόρησης.
- **Ιούνιος 2021**

Έναρξη της διαδικασίας αναθεώρησης από τους υπογράφοντες τον κώδικα του 2018 και πρόσθετοι νέοι υποψήφιοι υπογράφοντες.
- **Νοέμβριος 2021**
 - Νομοθετική πρόταση σχετικά με τη διαφάνεια και τη στόχευση της πολιτικής διαφήμισης
- **Ιούνιος 2022**
 - Ενισχυμένος Κώδικας Πρακτικής

Η παραπληροφόρηση αποτελεί αιτία ανησυχίας για τους ευρωπαίους πολίτες και τις δημοκρατικές κυβερνήσεις, δεδομένου ότι πίσω από το ψεύτικο νέο υπάρχει πάντα ενδιαφέρον για τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης και την αποσταθεροποίηση των κρατών και των θεσμών τους, θέτοντας σε κίνδυνο τη δημοκρατία και την ελευθερία, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάζεται γι' αυτήν.

3. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Εδώ σας παρέχουμε επιπλέον περιεχόμενο για να εμβαθύνετε στο θέμα αυτής της ενότητας:

ΒΙΝΤΕΟ

- Αναζήτηση εικόνας [Google: Πώς μπορώ να επαληθεύσω, να παρακολουθήσω ή να βρω πληροφορίες σχετικά με μια εικόνα;](#)
- [Πώς λειτουργούν τα ψεύτικα νέα \(και πώς το διαδίκτυο μπορεί να το σταματήσει\)](#)
- [Γιατί οι εγκέφαλοί μας αγαπούν τις ψευδείς ειδήσεις;](#)
- [Πώς τα «ψεύτικα» νέα γίνονται νέα;](#)
- [5 τρόποι για να εντοπίσετε fake news](#)
- [Πώς τα fake news sites βγάζουν χρήματα;](#)
- [Πώς να επιλέξετε τα νέα σας;](#)

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ:

- [FactCheck.org](#)
- [Politifact.com](#)
- [Σνόουπς](#)
- [Αληθοφανής](#)
- [Φάρσα-Σλέιζερ](#)

[Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης](#)

4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<https://www.arimetrics.com/glosario-digital/fake-news>

[Πολυδιάστατη προσέγγιση της παραπληροφόρησης](#)

<https://www.psicologia-online.com/caracteristicas-de-una-persona-sincera-6043.html>

<https://www.realinstitutoelcano.org/analisis/desinformacion-concepto-y-perspectivas/>

https://uned.libguides.com/noticias_falsas/herramientas/cajas